LÆGEFORENINGEN

Forskning

– en nødvendig investering i fremtiden

Bedre forebyggelse, diagnostik og rehabilitering forudsætter, at rammer og vilkår for lægers forskning og arbejde med innovation prioriteres højt.

Politikpapir – Lægemøde 2014

I Danmark og i resten af Europa står man over for en sundhedsmæssig udfordring. En aldrende befolkning, flere livsstilsbetingede sygdomme og en større andel af befolkningen, der skal leve med kroniske sygdomme, kræver nytænkning for at finde smartere og mere omkostningseffektive løsninger inden for sundhedsvæsenet.

Udviklingen af individualiseret behandling kræver desuden adgang til og publicering af valide data på tværs af Danmark og resten af verden.

Sikring af rammer og vilkår for lægers forskning og arbejde med innovation er derfor af afgørende betydning for at kunne skabe fremskridt i at forebygge udviklingen af sygdomme, diagnosticere og behandle fremtidens patienter.

Det nødvendige offentlige-private samarbejde

Den ikke-offentligt finansierede forskning mindskes i omfang i Danmark i disse år. Det er en uheldig udvikling, fordi vigtige forskningsmuligheder og forskningsresultater forsvinder ud af landet. Dermed tabes den viden og innovation, der er forbundet med denne forskning. Tab af viden og innovation har en betydelig økonomisk effekt.

Det danske samfund har derfor et presserende behov for, at der bliver etableret en større grad af samarbejde mellem offentlige og private aktører for at sikre forskning i befolkningens fremtidige sundhed og for at klare de sundhedsmæssige udfordringer, som det danske samfund står overfor.

- Lægeforeningen støtter et større offentligt-privat samarbejde med henblik på at sikre såvel Danmarks nationale som internationale rolle som en væsentlig partner i farmako- og medikoteknikindustrien.

- Lægeforeningen opfordrer de involverede parter til at arbejde for at styrke mulighederne for at anvende delestillinger imellem offentlige-private forskningsinstitutioner/-interessenter, eksempelvis via post. doc.-ansættelser.

- Lægeforeningen finder, at det er nødvendigt, at politikere offentligt tilkendegiver støtte til lægers deltagelse i offentlige-private samarbejder, herunder skaber incitamenter for lægers deltagelse i sådanne samarbejder.

Herudover opfordrer Lægeforeningen til,

- at der skabes fuld åbenhed om lægers faglige deltagelse i forsknings- og innovationsprocesser. Med fuld åbenhed mener Lægeforeningen, at læger har en forpligtigelse til at følge de krav, der stilles til lægers deltagelse i offentligt-privat samarbejde.

- at Sundhedsstyrelsen følger op på nye regler for området om lægers samarbejde med private med en effektiv og målrettet kommunikation til læger, for eksempel ved at etablere en brugervenlig og lettilgængelig hjemmeside, hvor læger kan finde oplysninger om gældende regulering.

- at læger får den nødvendige administrative støtte til at starte forsknings- og innovationsprojekter.

Adgang til data

For at sikre, at dansk forskning kan forblive i verdenseliten, er det af afgørende betydning, at danske forskere sikres den bedst mulige adgang til valide data til brug for deres forskningsprojekter.

Det gælder både data, der kommer fra hospitalsvæsenet, men også data, der findes i den private sektor, i kommuner samt andre steder, hvor sundhedsdata opsamles. Danmarks enestående samling af registre, der nu samles under Statens Seruminstitut (SSI) er et eksempel på samling af en national viden, som alle forskere bør kunne trække på som led i deres forskningsprojekter.

Adgangen til flest mulige og valide data sikres ved,

- en let, lige og uhindret adgang for forskere til data fra store registre. Der skal være fleksible og ikke mindst hurtige godkendelsesprocedurer i forbindelse med forskeres ansøgning om adgang til data.
- at der sikres god infrastruktur for dataindsamling, så der bliver skabt en systematisk og ensartet indsamling af data, så data bliver af høj kvalitet.
- en mere systematisk tilgang til data i elektroniske registre og eksisterende biobanker samt anvendelse af datafangst.

Forskning gennem hele karrieren

Behandlinger i det danske sundhedsvæsen sker på et evidensbaseret grundlag. Det er derfor af afgørende betydning, at fremtidens generationer af læger i deres præ- og postgraduate uddannelse får mulighed for at erhverve kompetencer til at virke på et videnskabeligt grundlag. I et offentligt sundhedsvæsen med et krav om at levere produktivitetsforbedringer hvert år, er tid og rum til forskning essentielt.

Tid og rum til fordybelse for den enkelte forsker sker ved,

- at regionerne i samarbejde med universiteterne forpligter sig til at skabe forskellige og fleksible former for forskerkarriereveje gennem hele karrieren.
- at flere læger på forskellige tidspunkter i karrieren ansættes i enten kombinations- eller delestillinger.
- at man sikrer fokus på forskning ved eksplicit at sætte midler af på budgetterne til forskning på de enkelte afdelinger og i primærsektoren.
- at det basale forskningselement og kompetenceniveau i den prægraduate uddannelse højnes for at sikre, at de lægestuderende erhverver grundlæggende viden og evne inden for forskningsmetoder og deres anvendelse samt medvirker til rekruttering af kommende forskere.
- at universiteterne tilbyder strukturerede karriereveje og konkret karrierevejledning til yngre forskere.
- at regionerne sikrer en stærk forskningsledelse på hospitalerne og på de enkelte afdelinger.
- at man i "Centers of excellence" samler talenter, der er forankret i en stærk forskningsledet enhed.

Forbedring af forskning – afgørende for patientbehandling

Grundforskningens resultater kan være banebrydende for udvikling af ny klinisk og translationel forskning. Klinisk og translationel forskning sikrer forebyggelse og bedre diagnostik af sygdomme samt udvikling af nye behandlinger.

Sundhedstjenesteforskning bidrager til, at de kliniske resultater finder den bedst mulige sundhedsøkonomiske anvendelse. Alle nævnte forskningsdiscipliner er vigtige.

Der bør dog være en særlig opmærksomhed på,

- at der også forskes i sygdomme, der ikke har særlig mediemæssig eller politisk bevågenhed. Med andre ord sygdomme, der ikke er så stort fokus på, og som det derfor er sværere at få bevillinger til.
- at der afsættes flere frie midler til forskning, som har et dokumenteret højt udbytte af publikationer, og som fungerer som en igangsætter og "driver" på forskningsområdet.

- at der kommer øget fokus på forskning i forebyggende indsatser.

- at forskning tænkes ind i hele patientforløb, dvs. både i primærsektoren (inkl. kommunerne) samt sekundærsektoren.

- at Sundhedstjenesteforskningen prioriteres i højere grad. Sundhedstjenesteforskning skaber et evidensbaseret grundlag for at analysere på sundhedsvæsenets organisation, opgaver, funktioner og ressourcer. I en tid med knaphed på ressourcer i sundhedsvæsenet kan Sundhedstjenesteforskningen dermed bidrage til give et grundlag for at vurdere, hvordan de ressourcer, der er til rådighed, finder bedst mulig anvendelse.

- at der skabes dokumentation for, om den forskningsbaserede praksis fungerer og samtidig er omkostningseffektiv.

Publicering og deling af data

De mange forskningsprojekter og de enkelte forskere, der beskæftiger sig med at udøve forskning, skaber en unik base af viden. Denne vidensbase har en værdi for det enkelte forskningsprojekt, men rummer samtidig et potentiale for fremtidige forskningsprojekter. Det er derfor af stor betydning, at data publiceres, så offentligheden og andre forskere kan få indblik i forskningsresultater.

Lægeforeningen anbefaler,

- at alle læger har pligt til at offentliggøre forskningsresultater i overensstemmelse med Lægeforeningens etiske regler og Helsinkideklarationen.

- at hospitaler, universiteter og regioner skal skabe incitamenter til, at den enkelte forsker deler sine data, hvilket forudsætter, at den enkelte forsker anerkendes for sin indsats med at indsamle disse data.

- at regionerne bør etablere et landsdækkende samarbejde med henblik på fælles videndeling inden for forskningsprojekter nationalt, herunder også med henblik på at skabe større patientrekrutteringsgrundlag til klinisk forskning.

- at de relevante ministerier skal sikre, at man etablerer et tilsvarende samarbejde på internationalt niveau.

Patienten som deltager i et forskningsprojekt

Internationalt har man i stadig større grad inddraget patienter i tilrettelæggelse af forskningsprojekter. Patienter har viden, oplevelser og vurderinger, som kan supplere tilrettelæggelsen af forsøg.

Patientperspektivet kan føre til en bredere løsning i tilrettelæggelsen af et forskningsprojekt, hvilket i sidste ende kan medføre en bedre kvalitet i forskningsprojekter samt en bedre oplevet deltagelse for den enkelte patient.

Lægeforeningen anbefaler,

- at patienter i større omfang bør inddrages i planlægning af forsøg ved at bidrage med patientperspektivet i eksempelvis tilblivelsen af forskningsprotokoller.

- at patienter bliver inddraget i formidlingen af forskningsresultater.

- at der etableres en patient-/brugeruddannelse for patientrepræsentanter, som skal opbygges og implementeres i samarbejde med respektive patient-/bruger organisationer.

- at der etableres forskning i det patientoplevede forløb.

Innovation – vejen til vækst

Lægers deltagelse i innovationsprojekter er en anden form for brug af lægefaglige kompetencer end traditionel forskning. Innovationsprojekter er en proces, hvor især det tværfaglige samarbejde kan sikre udvikling af et produkt, der kan løse et behov, som samfundet efterspørger en løsning på.

Innovationsprocesser kan have fokus på, at man på afdelingerne forsøger at tilrettelægge arbejdsgange ved at udnytte medicinsk udstyr på nye måder. Udvikling af nye tekniske løsninger inden for for eksempel telemedicin samt udvikling af apps og avanceret måleudstyr er andre områder, hvor læger arbejder med innovation indenfor sundhedsvæsenet.

Lægeforeningen anbefaler,

- at der etableres fora på hospitalerne, hvor ideer kan blive til virkelighed – på tværs af faggrænser og sektorer, herunder både i primærsektoren og sekundærsektoren.
- at universiteterne og regionerne strukturerer og støtter innovationsuddannelser.
- at medicinstudiet stimulerer de studerende til at deltage i innovationsprojekter.
- at der initieres et klart og transparent offentligt-privat samarbejde med henblik på at sikre den nødvendige udvikling af området.

DEFINITIONER

Forskning er essentiel for udvikling af nye forebyggelses- og behandlingstiltag. Forskning bidrager dog ikke nødvendigvis altid med en ny viden, der umiddelbart kan omsættes i konkrete tiltag og dermed til udvikling af nye forebyggelses- eller behandlingstiltag. Den sundhedsvidenskabelige forskning, der undersøger og opdager nye "forskningsspor" er dog essentiel for udvikling af nye behandlinger på den lange bane. Grundforskning er et eksempel på dette.

Innovationsprocesser handler om opfindelser og ideer, der bliver omsat til produkter eller tjenester, og som derefter bliver markedsført. Innovation har som sit primære formål at omsætte en idé til et marked, der efterspørger et produkt, der kan løse en samfunds- og sundhedsmæssig udfordringer.

Grundforskningen er originalt, eksperimenterende eller teoretisk arbejde med det formål at opnå ny viden og forståelse uden nogen bestemt anvendelse i sigte.

Translationel forskning "oversætter" ny viden fra grundforskningen til brug i klinisk forskning og vice versa.

Klinisk forskning eller den patientnære forskning, er den forskning der udføres i sundhedsvæsenet med det formål at udvikle bedre metoder til forebyggelse, diagnostik, behandling og pleje.

Sundhedstjenesteforskning er den forskning, der har fokus på sundhedssektoren som organisation, sundhedssektorens opgaver, funktioner, ressourcer, prioriteringer og aktiviteter samt sundhedsvæsenets ydelser og resultater.

Lægeforeningen finder, at alle ovennævnte forskningsområder er vigtige. Grundforskningens resultater kan være banebrydende for udvikling af ny klinisk forskning,og translationel forskning, og sundhedstjenesteforskningen bidrager til, at de kliniske resultater finder den bedst mulige sundhedsøkonomiske anvendelse.